

καταλάβει πῶς ὁ καθγὰς δὲν εἶναι γιὰ τὸ πάπλωμα, κ' ἐλπίζω πῶς δὲν εἶναι, θὰ δουλέψῃ κατὰ πῶς πρέπει, δὲ γίνεται.

Μὰ χρειάζονται κοντὰ στ' ἄλλα κ' ἔργα, ἔργα Ἑλληνικά, κύριε Λαμπελέτ, κὶ ἀφτοῦ πρέπει πρῶτ' ἀπ' ὅλα νὰ ριχτοῦμε.5)

Καὶ τελειώνοντας παρακαλῶ τὸν κ. Λαμπελέτ νὰ μὲ θεωρήσῃ συντρομητὴ τοῦ βιβλίου του καὶ νὰ μοῦ τὸ στείλῃ μόλις βγῆ· ἄς εἶναι βέβαιος πῶς εἶτε με «πολεμάει με τὸ βάνουσο ἐκεῖνον τρόπο» πού τὸν «πολέμησα» ἐγώ, εἶτε με τὸν «ἐβγενικὸ ἐκεῖνον τρόπο» πού πολεμάει ὁ ἴδιος, θὰ πῶ τῆ γνώμη μου με τὴν ἴδια ἀφτηρότητα μὰ καὶ με τὴν ἴδια ἀμεροληψία πού ἔδειξα, τολμῶ νὰ πῶ, καὶ γιὰ τ' Ὠδεῖο μας· ἢ μήπως ἔχω λάθος;

Χάρκοβο, 24 τοῦ Φλεβάρη 1910.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

5) Ἐδῶ ἀρωτῶ τ' Ὠδεῖο πολὺ σοβαρὰ : εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἀλήθεια ; ὑπάρχει Ἄβερῶφειο κληροδότημα γιὰ μουσικὸ διαγώνισμα ἢ ὄχι ; καὶ με ποῖο δικαίωμα δὲν τὸν ἔχτελεῖ ἂν ὑπάρχη ; καὶ ποῦ βρίσκει, τὴ στιγμή πού με κάτι τέτοιο προσπαθεῖ νὰ δικαιολογηθῆ, τὸ δικαίωμα, τὴ δύναμη καὶ τὴν τόλμη νὰ κρίνῃ ἂν ὑπάρχουνε ἢ ὄχι Ἑλληνες συνθέτες ; Ὁ διαγωνισμὸς θὰ μᾶς τὸ δείξῃ ἂν ὑπάρχουνε ἢ ὄχι Ἑλληνες συνθέτες.

ΔΗΛΩΣΗ

Ποτὲς δὲ σᾶς φοβήθηκα.

Κὶ ἂν ἤρθε ἐγὼ κοντὰ σὰς καὶ μὲς σὴν αἰμία με σᾶς βουτήχτηκα καὶ σὴν ἀδιαντροπιά σὰς, σᾶς εἶδα ποιοὶ εἶστε καὶ σᾶς γνώρισα καὶ τώρα ἐγὼ τὸ ξέρω καὶ σᾶς τὸ λέω σὶδὸ πρόσωπο ἄφοβα καὶ μπρὸς σὶδὸν Ἡμῶν εἰς σᾶς φέρω. Μὲ τῆς τιμῆς τοῦς λαθρεμπόρους κόνεψα καὶ με τοῦς παλιανθρώπους· μαζί σὰς σ' ὅλες τίς βρώμιες ζυμώθηκα σὲ μύριους τόπους.

Ἀνάθεμά σὰς, δὲν μπορέσατε νὰ μοῦ ἀγοράσετε τὴ ζωὴ, τὰ νιάτα, γιὰτὶ εἶχα μὲς σὶς φλέβες μου γενιὲς πού διαφεντέψανε ρηγάτα κ' εἶναι τρισκάδαρα τὰ χέρια μου, τί τᾶχει ροζωμένα δουλειὰ πού τὴ φοβάστε ἐσεῖς

μαῖνε ἓνα γύρισμα τῆς Μούσας του σὶτὴ δύναμή της. Κὶ ἂν ἡ δύναμή της εἶναι ἡ φιλοσοφικὴ ἰδέα, ὅπως ἀμφιβάνα γι' αὐτό, ἄς παραβάλεῖ τὰ παραπάνω ποιήματα με τὰ ὠραιότερα «φιλοσοφικά» του, με τρία τέσσερα λ. χ. ἀπ' τὰ ἀκομμάτια ἀπ' τὸ τραγούδι τοῦ Ἡλίου, κὶ ἂν νιῶθῃ πράματις τὴν ποίηση σὸν ἔκφραση μιᾶς ψυχικῆς συγκίνησης σὲ πλαστικὸ, σὲ μουσικὸ ρυθμὸ καὶ κάλλος, ἄς λάβει τὴν καλοσύνη νὰ με φωτίσει κ' ἐμέ.

Ὡστόσο ἄς ἀκολουθήσομε τὸν ποιητὴ σὶδὸ νεώτερο ἔργο του, τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» κὶ ἄς δοῦμε πῶς ἐκφράζεται σ' αὐτό ὁ φιλοσοφικὸς του στοχασμὸς. Στὸν Πρόλογο τοῦ ἔργου ὁ ποιητὴς μᾶς βοηθεῖ ὁ ἴδιος με μερικὲς γραμμὲς γιὰ νὰ συλλάβομε τὴν κεντρικὴ ἰδέα τῆς ποιητικῆς του σύνθεσης. Ποιὸς θᾶχει ἀντιλογία γιὰ τὴ σοβαρότητα τοῦ πιχειρίσματος νὰ πλέξει καὶ νὰ ἐκφράσει γύρο ἀπὸ τὴ δημιουργικὴ προσπάθεια, γύρο ἀπὸ τὰ ὄνειρα, ἀπὸ τοῦς ψυχικοῦς ἀγῶνες καὶ τὰ ιδεάσματα ἑνὸς ποιητῆ—ἀνώτερου ἀνθρώπου, ὅπως νομίζω πῶς παρασταίνεται με τὸ Γύφτο—τὴ μοῖρα καὶ τὰ ὄνειρα

κὶ οὔτε τὴν ἔμαθα σὶδὸ ξένα.

Περβόλια φύτρεψα καὶ δούλεψα γιὰ τὰ κορίτσια τᾶκακα καὶ τὰ παρθένα καὶ σκόρπισα φωτιὰ κὶ ἀνάθεμα καὶ φλόγα μ' ἀτσαλένια μπέννα.

Μὰ καὶ λεπίδια ἀκόμισα καὶ μ' αἶμα τᾶβαψα καὶ με φαρμάκι καὶ καθαρός, περήφανος, τὸ δρόμο πῆρα τὸ δρομάκι, δίχως κανέν' ἀγκύλι σὶτὴν καρδιά, με φίλο γκαρδιακὸ τὸν ἑαφτό μου, καὶ κάρφωσα τὸν ἄνομο πού ἀντίκρουσα καὶ τὸ λεπίδι τὸ δικό μου, πού θυμητᾶρι τᾶφισα σὶδὸ σῆθος του, σημάδι γιὰ κεινοῦς πού θὰ τὸ βροῦνε, κάποιος ἀγάπης σκαλιχτὸ εἶχε τῶνομα καὶ τοῦ φονιά νὰ ξέρουν νὰ τὸν ποῦνε. Μὰ δὲ φοβοῦμαι ἐγὼ κανένα σὰς, μόν' παίρνω τὸ κρασί καὶ τὸ μπουζούκι καὶ πίνω καὶ βαρῶ καὶ ἀνασταίνουμαι καὶ ρίχνω τὰπολιώματα σὲ σᾶς, μπουλούκι.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

ΟΡΜΕΣ

Τῆς «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ»
μ' ἐλπίδα πνευματικῆς λευτερίδας καὶ ξαναγεννημοῦ, τ' ἀφιερῶνω.

ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ

Ὁρθόπλωρο, βαρῦπλωρο με τὰ ἀκροφίγουρά σου τὰ ξώμπλια τὰ ἀδρσοκάλιστα καὶ τὴν βαριὰν ἀρμάτα τῶν κανονιῶν πού ἀραδιαστὰ φαντάζαν σὶδὸ πλευρὰ σου καὶ ἀνοῖξαν τῆς παληκαριᾶς καὶ τῆς ἀντριᾶς τῆ στροῖα.

Ὁρθόπλωρο, βαρῦπλωρο με τὰ ἀκροφίγουρά σου κλειδῶντας τὰ μάτια σὶτὴν ψυχὴ σὲ ξαναφέρνω τώρα καὶ καρτερώ κάποιαν ἀυγὴ ν' ἀνοίξῃς τὰ παννιά σου καὶ ν' ἀρχινήσῃς φοβερῆ τῶν κανονιῶν τὴν μπόρρα...

Καὶ τότε—πρῶτος ὁ ΘΕΟΣ—σὸν ἀγναντέψων ὄλοι τὰ δυνατὰ, τὰ πλουμιστὰ καὶ ἀδρά σου σταυρογάζια θὰ γίνῃς Ἀῦρα καὶ θὰ μῆῃς σὶδὸ πλάνο ἀραξοβόλι πού τὸ σκεπάζει ἓνας Σταυρὸς με φλάμπουρα γαλάζια.

Μάρτης 1909.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

ἑνὸς γένους ; Μὰ ποῖο καλλιτεχνικὸ φανέρωμα παίρνει αὐτὴ ἡ ἰδέα ; Λ. χ. ὁ Γύφτος ἀτύπος διαλεχτὸς τῆς φιλῆς του, ἀξεχωριστὸς μέσας στοῦς ξεχωριστοῦς, ἔχει, μᾶς λέει ὁ ποιητὴς, τὴ συνειδήση τῆς σημασίας τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ὅμως δὲ συμβιβάζεται μ' αὐτὴ. Στὴ φιλοσοφικὴ σφαῖρα νομίζω πῶς λέγεται τοῦτο : ἀναρχικὴ ἰδέα, γεννημένη ἀπὸ τὴ συναίσθηση τῆς ἀνώτερης ἀτομικότητος. Τί πιάνομε ὅμως καὶ φιλοσοφικὰ καὶ ποιητικὰ ἀπὸ τὴν ἰδέα αὐτὴ σὶδὸν Ἀ' Λόγο τοῦ ποιήματος ; Λυρικά τὴν ἤθελα ἐκφρασμένη τὴν ἰδέα, μὰ κατιτίς πὶδὸ καθαρὸ ποιητικὰ κ' ἰδεολογικὰ, κατιτίς πού νὰ μπορεῖ ὁ νοῦς νὰ τοῦ συλλάβῃ τὴ μορφή, κατιτίς δηλ. περισσότερο ἀπὸ δαιμονισμένη σύγχυση ἰδέας καὶ λόγων, κὶ ὄχι κίολας ὠραίων καὶ φτερωμένων πάντα λόγων. Καὶ φαίνεται σὰ νᾶναι κάποιος νόμος ἀπαρᾶβιαστος. Μιὰ ἰδέα γιὰ νὰ λάβῃ μιὰ μορφή καλλιτεχνικὴ πρέπει νᾶναι καθαρὴ σὶδὸ νοῦ τοῦ καλλιτέχνη. Ἀλλοίττω δὲ γίνεται οὔτε ἀπλή ποίηση, οὔτε φιλοσοφικὴ ποίηση.

Κ' εἶναι λ. χ. ποίηση καὶ ζωγραφιὰ καὶ πολὺ λιγότερο μουσικὴ, καθὼς θέλει τὴν ποίηση ὁ Πρόλογος τοῦ «Δωδεκάλογου», στίχοι σὸν τοῦς παρακάτω ;

ΤΑ ΣΑΒΑΤΟΒΡΑΔΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΛΙΛΙΚΑ ΜΠΙΕΤΣΙΚΑ

Τὸ περασμένο Σαβατόβραδο ἡ κ. Λιλίκα Μπιετσικὰ μᾶς ἀπάγγειλε μερικὰ ἀπὸ τὰ «Τραγούδια κόρης» πού λογαριάζει νὰ βγάλῃ τώρα κοντὰ καὶ σὲ βιβλίο. Τὰ τραγούδια τῆς ἔχουν κ' αἴστημα καὶ χάρη, μὰ ὁ στίχος τῆς πολλὲς φορές δείχνηται ἄλωσδιόλου ἀδούλευτος, κάποτε κάποτε καὶ κουραστικὰ μονότονος. Ἐνα ἀπὸ τὰ καλύτερα τραγούδια τῆς εἶταν «Τὸ παποράκι», πού τὸ δημοσιεύομε δῶς :

Φεύγει τὸ παποράκι μου
καὶ πηαίνει, πηαίνει, πηαίνει...
Τὸ φεγγαράκι ἀγροφωτάει
σὶδὸ πέλαο πού διαβαίνει.

Τὸ φεγγαράκι ἀγροφωτάει
καὶ ξαγροννάει με ζήλεια
τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα
σὶδὸ ἀπέραντα βασίλεια.

Τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα,
τὸ παποράκι πηαίνει
κ' ἡ ἀγάπη μου ἀκοίμητη
δρεθὴ σὶτὴν πλώρη μένει.

Καὶ εἶταν οἱ καιροὶ πού ἀτίναχτο μέγα ἀστροπελέκι, κάτι πρωταγώγιχο κὶ ὡς τότε καὶ ἀνιστόρητο, ἀπ' τὴν Ἀσπρη θάλασσα ὡς τὸ Δούναβη καὶ ἴσια πέρα ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ Ἐυφράτη, κρέμουνταν ἀπάνω ἀπὸ τὸν κόσμο, κάρφα καὶ σὶτὴν νὰ τὸν κάμη, καὶ λιγοθυμοῖσ' ἡ Ἀνατολή, κ' ἔτρεμε καὶ ἡ Δύση σὸν καλάμι. Καὶ εἶταν οἱ καιροὶ πού ἡ Πόλη πόρνη σὲ μετάνοιες ξενυχοῦσε, καὶ τὰ χέρια τῆς δεμένα τὰ κρατοῦσε, καὶ καρτέρων' ἓνα μακελλάρη. Καὶ ξολοθρεμὸς ὁ μακελλάρης. Ροῦσοι Νορμαννοί, Βουλγάροι, Καταλάνοι, κὶ ὁ Χριστιανομάχος ὁ Σαρακηνός, κὶ ὁ Οὐγκαρέζος, ὁ τεράστιος κὶ βαλλάρης, πὶδὸ ἀπαλὰ μπροστὰ του δείχνονταν καθεμιὰ φυλὴ, κάθε οσειμὸς.

Καὶ καρτέρωνε τὸν Τοῦρκο νὰ τὴν πάρῃ.

Καὶ οἱ καιροὶ σημείωναν ἀκόμα φοβερώτατα σημεῖα,